

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lausunto Agnico Eagle Finland Oy:n ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaisesta lupahakemuksesta

RakYmplk 29.08.2024 § 122
386/11.01.00/2024

Valmistelija ympäristösihteeri 040 847 9552

Agnico Eagle Finland Oy on toimittanut Pohjois-Suomen aluehallintovirastoon ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaisen lupahakemuksen: "Kittilän kaivoksen tuotantomäärän kasvattaminen tasolle noin 2,35 Mt/v sekä pitkän aikavälin CIL-rikastushiekan hallinnan varmistaminen".

Pohjois-Suomen AVI pyytää Kittilän kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lausuntoa lupahakemuksen johdosta (diaarinumero PSAVI/5729/2023). Lausunnot on saatu jatkoaikaa 10.9.2024 saakka. Kuulutus ja hakemusasiakirjat ovat olleet nähtävillä 4.6.-26.7.2024 aluehallintoviraston verkkosivuilla osoitteessa <https://ylupa.avi.fi>

Agnico Eagle Finland Oy hakee toistaiseksi voimassa olevaa ympäristölupaa Kittilän kaivoksen toiminnan olennaiseen muuttamiseen koskien tuotantomäärän nostamista tasolle 2,35 miljoonaa tonnia vuodessa (Mt/v) sekä käytössä olevan CIL2-rikastushiekka-altaan korottamisen tasolle +246,5 m asteittain nykyisestä +241 m tasosta. Lisäksi haetaan ympäristönsuojelulain mukaista lupaa uuden CIL3-rikastushiekka-altaan rakentamiseksi ja CIL-rikastushiekan läjittämiseksi altaisiin. Ympäristönsuojelulain mukaista lupaa haetaan myös NP-rikastushiekan läjittämiseksi CIL1-, CIL2- ja CIL3-altaisiin ennen altaiden sulkemisorakenteiden toteutusta. Lisäksi haetaan vesilain 2 luvun 11 §:n mukaista lupaa poiketa luonnontilaisen lähteen vaarantamiskiellosta. Lähteeksi tulkittu alue sijaitsee Kuusiselän luoteispuolisella suokuviolla, jonka reunassa on pohjavesivaikutteisia tihkupintoja. Samalla hakija on toimittanut Pohjois-Suomen aluehallintoviraston hyväksyttäväksi päätöksessä nro 67/2020 edellytetyn päivitetyin kaivoksen sulkemissuunnitelman ja kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelman sekä päätöksessä nro 45/2019 edellytetyn teknistaloudellisen selvityksen CIL-rikastushiekan arseenin liukoisuuden pienentämiseksi.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lausunto

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen on kiinnittänyt Agnico Eagle Finland Oy:n (toiminnanharjoittaja) uudessa ympäristölain ja vesilain mukaisessa lupahakemuksessa huomiota seuraaviin seikkoihin:

1. Tuotantomäärän nostaminen tasolle 2,35 Mt/v

Tuotantomäärän nostaminen on tarkoitus toteuttaa Pohjois-Suomen AVI:n lupapäätöksen (n:o 67/2020) ja Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen (n:o 3100/2020) lupaehtoja noudattaen sekä korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjapäätöksen KHO:2023:97 mukaisilla päästöarvoja koskevilla lupamääräyksillä. Tuotannon nosto tullaan toiminnanharjoittajan mukaan toteuttamaan nostamalla rikastamon syötemäärää, kasvattamalla ja

optimoimalla rikastusprosessin kapasiteettia sekä tehostamalla kaivoksen sisäisten vesien kierrättämistä.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen on tyytyväinen, että tuotannon nostaminen ei edellytä raakavedenoton taikka purkuvesien määrän nostamista. Hakemusta tarkasteltaessa toiminta tulee pääosin säilymään nykyisen luvan mukaisena ja BAT-tarkastelun mukaan käytössä on parasta käyttökelpoista tekniikkaa. Hakemuksessa on esitetty, että kaivoksen kuivanapitovesien määrän on ennustettu pienenevän tulevaisuudessa. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen kannustaa panostamaan kaivoksen vesien kierrätyksessä ja puhdistuksessa uusiin innovaatioihin sen tehostamiseksi. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen esittää kuitenkin myös huolensa, onko kaivoksen vähenevillä kuivanapitovesillä vaikutusta alueen pohjavesiin ja sitä kautta vaikutusta Seurujoen vesimääriin tai virtaamaan ja pitäisikö Seurujoen vedenottoa siten rajoittaa esimerkiksi vuodenaikaisvaihtelun mukaisesti.

2. CIL2-rikastushiekka-altaan korottaminen ja CIL3-rikastushiekka-altaan rakentaminen

Toiminnanharjoittaja kertoo pyrkivänsä säilyttämään rikastushiekan suhteen vähintään 12 kuukauden läjitysmäärää vastaavaa puskurikapasiteettia ympäristönsuojelullisesta näkökulmasta patoturvallisuuden ja kaivoksen vesienhallinnan kannalta. Rikastushiekan määrä kasvaa arviolta noin 17,5% tuotannonoston myötä ja nykyinen läjityskapasiteetti on arvioitu riittävän vuoden 2026 loppupuolelle toiminnanharjoittajan mukaan. Toiminnan jatkumisen kannalta CIL2-rikastushiekka-altaan korottaminen ja CIL3-rikastushiekka-altaan rakentaminen ovat perusteltuja. Toiminnanharjoittajan tulee varmistaa, että heillä on jatkossakin parasta käyttökelpoista tekniikkaa rikastushiekka-altaiden suhteen.

Toiminnanharjoittaja on teettänyt rakennettavasta CIL3-rikastushiekka-altaasta vahingonvaaraselvityksen, jossa on tarkasteltu mahdollisessa patomurtumatilanteessa aiheutuvaa rikastushiekka-altaassa olevan veden ja rikastushiekan leviämistä sekä näiden tapahtumien vaikutusta alapuolisiin vesistöihin. Selvitys sisältää tulva-aaltomallinnuksen, arvion rikastushiekan leviämisestä sekä arvion vesistö- ja ympäristövaikutuksista. Selvityksen mukaan mahdollinen patomurtuma voi tapahtua joko vuotona tai laaja-alaisena patopenkereen sortumana. Näistä voi seurata vähintään vuotoveden samentumista tai mittavamman patomurtuman yhteydessä rikastushiekan leviämistä ja siitä syntyvää tulva-aaltoa, jotka eivät aiheuta välitöntä vaaraa ihmisille tai kaivoksen rakenteille, mutta vesistö- ja ympäristövaikutukset voivat olla mittavat purkautuvan veden laadun vuoksi. Vesistövaikutusarvion mukaan patosortuman lyhytaikainen päästöpulssi nostaa lähivesistöjen haitta-aine- ja ravinnepitoisuuksia, joilla on todennäköisesti suuria vaikutuksia vesistön eläin- ja kasvikunnalle. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen painottaa, että vaikka pato-onnettomuuden riski on pieni, pahimmillaan siitä koituisi peruuttamatonta ja ennalta-arvaamatonta vahinkoa ympäristölle. Tarkkailua padon rakenteesta on tehtävä riittävän tiheästi ja kattavasti, että mahdolliset muutokset havainnoidaan ajoissa ja pahimmilta vahingoilta säästyään.

3. CIL-rikastushiekan ja NP-rikastushiekan läjittäminen

Rikastushiekan läjittäminen tapahtuu toiminnanharjoittajan mukaan spigotoimalla rikastushiekkaa altaisiin, aivan kuten aiempienkin rikastushiekka-altaiden kohdalla. Näin ollen hakijalla on kokemusta CIL-hiekan läjittämisestä ja altaiden operoinnista. Läjitetävät CIL-rikastushiekat sekä liejuperähiekka eristetään ympäristöstä vesitiiviillä rakenteilla, tällä toimenpiteellä pyritään minimoimaan mm. vaikutukset pohjaveteen ja maaperään. Lisäksi toiminnanharjoittaja haluaa läjittää NP-rikastushiekkaa samaan altaaseen CIL-rikastushiekan kanssa. Teetettyjen liukoisuustutkimusten mukaan NP-rikastushiekan läjittäminen CIL-rikastushiekan päälle pienentää sulkemisvaiheen jälkeistä geokemiallista kuormitusta ympäristöön. Rikastushiekan läjittämistä ja kaivoksen sulkemissuunnitelmaa tulee päivittää tehtävien lisätutkimusten tulosten perusteella.

4. Vesilain 2 luvun 11 §:n mukainen lupa poiketa luonnontilaisen lähteen vaarantamiskiellosta

Vesilain 2 luvun 11 §:n mukainen lupa poiketa luonnontilaisen lähteen vaarantamiskiellosta koskee suunnitellun CIL3-rikastushiekka-altaan ensimmäisen rakennusvaiheen patolinjasta noin 100 m etäisyydellä, alueen luoteispuolella havaittua mahdollista pohjavesivaikutteisesta elinympäristöstä. Kohdennetun kartoituksen mukaan kohteella on kosteaa sammalpeitteistä tihkupintaa ja siihen liittyvää kasvillisuutta noin 10x20 metrin alueella. Kohteen vesi oli mittausten perusteella selkeästi viileämpää kuin läheiset ojavedet, mikä kertoo pohjaveden purkautumisesta maan pinnalle, vaikka selkeää purkautumiskohtaa ei ollut havaittavissa. Altaan ensimmäisen vaiheen rakentamisesta ei arvioida aiheutuvan suoria vaikutuksia tihkupintaan. Alueen pohjaveden muodostuminen kuitenkin vähenee nykytilanteesta toiminnan aikana.

Vaikka WWF:n sekä metsänhoidon suositusten mukaiset suojakaista-alueet (5-45 metriä) vesiensuojelun ja luonnonmonimuotoisuuden turvaamisen puolesta täyttyvät, kunnan ympäristönsuojeluviranomainen edellyttää tihkupinnan alueelle pohjavesiputken asentamista ja jatkuvatoimista pohjaveden korkeuden seuranta mahdollisten vaikutusten havainnointia varten sekä tihkupinnan luontoarvojen tilan aktiivista tarkkailua ennen rakentamistoimien aloittamista ja niiden jälkeen.

Hakemuksen pääasiallisen sisällön lisäksi kunnan ympäristönsuojeluviranomainen esittää tyytymättömyyttään ympäristöluvan mukaisiin kalatalousvelvoitteisiin kuntalaisilta saadun palautteen johdosta. Kuntalaisilta saadun palautteen mukaan kalasaaliit kaivoksen läheisissä vesistöissä ovat vähentyneet vuosien mittaan kalaistutuksista huolimatta. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen esittää, että lupaviranomainen tarkastelee kalatalousmääräyksiään siten, että varmistetaan kalojen elinot, kalakannan säilyvyys sekä seurannan monipuolisuus ja kattavuus.

Esittelijä

Ympäristösihteeri Anttila Noora

Päätösehdotus

Esitän, että lautakunta hyväksyy lausunnon

Päätös

Lautakunta hyväksyy esityksen seuraavin lisäyksin. Kohtaan 2: Sivukivien kategorisointiin tulee kiinnittää huomiota. Erityisesti pitkän aikavälin liukenemisesta ja reaktiivisuudesta tulisi tehdä lisätutkimusta, jotta vältetään ongelmilta sulkemisvaiheen jälkeen. Avolouhokseen sijoitettavasta sivukivestä ei saa aiheutua haitallisia vaikutuksia etenkään pohjavedelle. Patorakenteissa käytettävästä sivukivestä tulisi tarkkailla myös lämpötilaa.

Lisäksi

Ympäristöluvassa ei ole huomioitu riittävästi alueen alkuperäiskansaa eli metsäsaamelaisia. Kaivoksen vaikutuspiiri sijaitsee Kittilän Lapinkylän alueella. Kaivoksella on vaikutuksia alkuperäiskansan elinkeinoin metsästyksen, kalastukseen, marjastukseen, poronhoitoon ja kotitarveviljelyyn. Ympäristöluvasta tulee pyytää lausunto Lapinkylien parlamentilta.

Seurujen raakavedenottoa tulee seurata suhteessa vallitsevaan virtaamaan. Matalan virtaaman aikaan veden ottoa tulisi rajoittaa, mikäli se kasvaa liian suureksi suhteessa virtaamaan. Erityisesti syksyisin kutevalle kalastolle aiheutuu vaikeuksia, jos kutusoraikot pääsevät kuivumaan talven aikana. Veden ottoa tulisi muutoinkin pyrkiä vähentämään kaivoksen sisäistä vedenkiertoa tehostamalla.

Rikastushiekka-altaiden suoto- ja valumavesien keruujien rakenteessa tulee käyttää bentoniittimattoa bitumigeomembraanin alla.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen edellyttää, että lupaviranomainen tarkastelee kalatalousmääräyksiään siten, että varmistetaan ja parannetaan kalojen elinoloja, kalakannan säilyvyys sekä ympärivuotisen seurannan monipuolisuus ja kattavuus. Istuksia tulee kohdistaa enemmän latvavesille ja telemetriaseurannassa tulisi käyttää pelkästään luonnonkaloja.